

A prudens működésre vonatkozó szabályok

A Hpt. általános előírása, hogy a hitelintézet a prudens működésre vonatkozó előírások betartásával úgy köteles a rábízott idegen és saját forrásokkal gazdálkodni, hogy folyamatosan fenntartsa azonnali — minden napi — fizetőképességét (likviditását) és mindenkor fizetőképességét (szolvenciáját). Ezután a törvény részletesen tartalmazza a bankok prudens működését befolyásoló speciális szabályokat.

A tőkére vonatkozó szabályok

Saját tőke

A gazdálkodó szervezeteknél saját tőkének nevezzük azt a tőkerészt, amelyet a tulajdonosok bocsátanak a vállalkozás rendelkezésére. A hitelintézetek saját tőkéje azonban egy ponton eltér a többi gazdasági társaság saját tőkéjétől, mivel tartalmazza az általános tartalékot is, amelyet csak a hitelintézeteknek kell képezniük adózott nyereségükből. A **hitelintézet saját tőkéjének összege nem lehet kevesebb az engedélyezés feltételeként előírt legkisebb jegyzett tőke összegénél**, vagyis bank esetében pl. két milliárd forintnál. Ha ez mégis bekövetkezne, a Felügyelet legfeljebb tizennyolc hónapra meghatározott időt biztosíthat a hitelintézet számára a saját tőke előírt szintre történő feltöltésére.

A hitelintézetek működése során a saját tőke mértéke és a jegyzett tőke mértéke lényegesen eltérhet egymástól. A saját tőke inkább jelzi a hitelintézet tényleges vagyoni helyzetét, mint a jegyzett tőke, hiszen mindenkor tartalmazza az esetleges veszteségek, vagy többletvagyon értékét. Ezért nemcsak a minimális jegyzett tőkére van törvényi előírás, hanem a saját tőke minimális mértékére is, amely nem lehet kevesebb az előírt legkisebb jegyzett tőke összegénél.

Szavatoló tőke

A hitelintézetek esetében szükséges, hogy folyamatosan rendelkezésre álljon az a tőkemennyiség, amely a hitelintézetnél bekövetkezett esetleges veszteségekre a céltartalékok felhasználása után fedezetül szolgál. Ennek meghatározása a szavatoló tőke számítás, amely során a saját tőkéből figyelmen kívül kell hagyni azokat az elemeket, amelyek tényleges fedezetet nem jelentenek a veszteségekre és az egyes, a hitelintézet portfóliójában meglévő kockázatok szempontjából módosítják a saját tőke értékét.

A szavatoló tőke meghatározása azért is kiemelkedő jelentőségű, mert a legfontosabb tevékenységi korlátozások a szavatoló tőke mértékéhez kötődnek.

A pénzügyi intézmények szavatoló tőkéje a következő tőkeelemekből áll:

Alapvető tőkeelemek (saját tőke): jegyzett tőke, tőketartalék, eredménytartalék, lekötött tartalék, mérleg szerinti eredmény, általános tartalék, és általános kockázati céltartalék.

Járulékos tőkeelemek: értékelési tartalék, és alárendelt kölcsöntőke, kiegészítő alárendelt kjsölcsöntőke.

Az alapvető tőkeelemeknek összegének mindig meg kell haladnia a járulékos tőkeelemek összegét.

A jegyzett tőkét a tulajdonosok adják össze a bank létrehozása érdekében. A jegyzett tőke értéke tulajdonképpen kifejezi a bank részvényei névértékének összegét. A tőketartalék tartalmazza a részvények kibocsátási és névértéke közti különbséget, illetve a tőketartalékként véglegesen átvett pénzeszközöket. A mérleg szerinti eredmény a folyó évben a saját tőke növelésére fordított adózás, osztalékfizetés, és az általános tartalékképzés utáni nyereség. Az eredménytartalék az előző évek fel nem használt mérleg szerinti eredménye.

Alárendelt kölcsöntőkének minősül minden olyan kölcsön,

- amely ténylegesen rendelkezésre áll, azonnal hozzáférhető, és az igénybe vevő pénzügyi intézmény mérlegében szerepel,
- bevonható a pénzügyi intézmény adósságának rendezésébe és a kölcsönt nyújtó követelése a törlesztések sorrendjében a részvényesek előtti legutolsó helyen áll,
- legkevesebb öt éves futamidejű, összegének a szavatoló tőkébe történő beszámítását legalább a visszafizetési időpontot megelőző öt év során évente, fokozatosan csökkenteni kell, és
- a tőketörlesztés az eredeti lejárat vagy a kikötött felmondási idő előtt nem lehetséges.

A bankok is jogosultak a vagyoni értékű jogokat, szellemi alkotásokat, tárgyi eszközöket és befektetett pénzügyi eszközöket az év végén piaci értékükön értékelni. Ha az értékelésbe bevont eszközök értéke több, mint a könyv szerinti érték, akkor ezt a különbséget értékelési tartalékként kell kimutatni.

Hitelintézetek egyesülése esetén az általános jogutód, illetőleg az átvevő hitelintézet szavatoló tőkéje nem lehet kevesebb, mint az egyesülő hitelintézetek egyesülés előtti szavatoló tőkéjének összege.

Általános tartalékképzés

A hitelintézetnek az adózott eredményéből az osztalék, illetve a részesedés kifizetése előtt általános tartalékot kell képeznie. Az általános tartalék kettős célt szolgál: egyrészt tartalékul szolgál azokra a veszteségekre, amelyekre a megképzett céltartalékok már nem elegendők, másrészt biztosítékot szolgáltat arra, hogy a hitelintézet több éven keresztül való működése során hullámzó jövedelmezőség kiegyenlítésre kerüljön. A hitelintézet a **tárgyévi adózott eredmény 10 százalékát** köteles általános tartalékba helyezni. A hitelintézetet kérelmére a Felügyelet az általános tartalékképzés alól mentesítheti, ha fizetőképességi mutatója (szolvencia rátája) tizenkét százalék felett van, és nincs negatív eredménytartaléka.

A hitelintézet osztalékot csak akkor fizethet, ha az adott naptári évben általános tartalékot képzett, vagy ha a Felügyelet az általános tartalékképzés alól mentesítette. Az általános tartalék felhasználása szigorúan kötött, mivel a hitelintézet az általános tartalékot csak a tevékenységéből eredő veszteségek rendezésére használhatja fel.

A hitelintézetek tőkemegfelelése

A hitelintézetnek — a mindenkori fizetőképesség (szolvencia) fenntartása és a kötelezettségek teljesíthetősége érdekében — az általa végzett pénzügyi és befektetési szolgáltatás kockázatának mindenkor megfelelő nagyságú szavatoló tőkével kell rendelkeznie, amely nem lehet kevesebb az engedélyezés feltételeként előírt legkisebb jegyzett tőke összegénél, vagyis két milliárd forintnál.

A nemzetközi gyakorlatban a hitelintézetek biztonságos működésének egyik legáltalánosabban használt mutatószáma, a bank tevékenységének terjedelmét korlátozó arányszám a **hitelintézet tőkemegfelelése**, amely a hitelintézet szavatoló tőkéjének és korrigált mérlegfőösszegének egymáshoz viszonyított értékével, a súlyozott eszköz-kockázati arányszámmal (fizetőképességi mutató) fejezhető ki. Ez az arányszám valójában azt mutatja, hogy a hitelintézet fedezetet biztosító vagyonának hány-szorosát helyezheti ki.

A fizetőképességi mutató kiszámításánál a számláló a hitelintézet szavatoló tőkéjének összege, a nevező pedig a kockázatnak megfelelő mértékben súlyozott eszköztételek és mérlegen kívüli tételek összege, amelyet csökkenteni kell a kockázati céltartalék, és az általános kockázati céltartalék összegével.

A hitelintézeteknek (és leányvállalataival együtt) legalább **8%-os fizetőképességi mutatót** kell folyamatosan fenntartaniuk.

Kereskedési könyv vezetése

A hitelintézet a tőkeszükségletének meghatározása érdekében a befektetési vagy pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos - ideértve a hitelintézetek között, a hitelintézetek és befektetési szolgáltatók között, a hitelintézetek és a Tpt. szerinti intézményi befektetők között, illetve a hitelintézetek és a Magyar Nemzeti Bank között befektetési eszközökkel végzett tevékenységet; továbbá a hitelintézet által saját kibocsátású kötvényével végzett adásvételi és csere ügyletet is - alapvetően piaci kockázatoknak kitett, kereskedési portfólióba tartozó befektetési eszközök és az ezekkel kapcsolatos kockázatvállalások nyilvántartására kereskedési könyvet köteles vezetni.

A hitelintézet a tőkeszükségletének meghatározása érdekében a befektetési vagy pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos - ideértve a hitelintézetek között, a hitelintézetek és befektetési szolgáltatók között, a hitelintézetek és a Tpt. szerinti intézményi befektetők között, illetve a hitelintézetek és a Magyar Nemzeti Bank között befektetési eszközökkel végzett tevékenységet; továbbá a hitelintézet által saját kibocsátású kötvényével végzett adásvételi és csere ügyletet is - alapvetően piaci kockázatoknak kitett, kereskedési portfólióba tartozó befektetési eszközök és az ezekkel kapcsolatos kockázatvállalások nyilvántartására kereskedési könyvet köteles vezetni.

A Felügyelet engedélye alapján nem köteles a hitelintézet kereskedési könyvet vezetni, ha

a) a befektetési szolgáltatási tevékenységből származó bevétele - ideértve a hitelintézetek között, a hitelintézetek és befektetési szolgáltatók között, illetve a hitelintézetek és a Magyar Nemzeti Bank között befektetési eszközökkel végzett tevékenységből (likviditás- és kockázatkezelési tevékenység); továbbá a hitelintézet által saját kibocsátású kötvényével végzett adásvételi és csereügyletekből származó bevételt is - nem haladja meg a kapott kamatok és kamatjellegű bevételek, az egyéb pénzügyi szolgáltatások bevételei, az egyéb bevételek, a befektetési szolgáltatási tevékenységből származó bevételek, valamint a nem pénzügyi és befektetési szolgáltatási tevékenységből származó negyedévi nettó árbevétel összegének öt százalékát, vagy

b) a kereskedési könyvi pozíciók - előjeltől független - együttes összértéke nem haladja meg a négy milliárd forintot.

Kockázatvállalás

Kockázat, illetőleg kockázatvállalás:

a) a kölcsön nyújtása, ideértve az adósságra kibocsátott, a hitelviszonyt megtestesítő értékpapír megvásárlását is;

b) a váltó és csekk, valamint egyéb kötelezvény leszámítolása;

c) a hitelintézet által adott bankgarancia, bankkezesesség és az egyéb biztosíték, ideértve a hitelintézet bármilyen más, jövőbeni vagy függő kötelezettségét, vállalt garanciáját, kezesességét, illetve az ezekre nyújtott egyéb bankári biztosítékot is;

d) a hitelintézet által vállalt minden olyan kötelezettség, amellyel a hitelintézet ellenszolgáltatás fejében átruházott pénzkövetelés teljesítéséért jótáll, vagy vállalja, hogy a vevő követelésére azt visszavásárolja;

e) a hitelintézetnek bármely vállalkozásában szerzett részesedése, függetlenül a részesedés birtoklásának időtartamától;

f) a hitelintézet által megvásárolt pénzkövetelés, valamint

g) a pénzügyi lízing nyújtása;

h) más hitelintézetnél elhelyezett betét, ide nem értve a jegybanki kötelező tartalék előírást a levelező bankon keresztül teljesítő hitelintézetek által elhelyezett kötelező tartalék összegét.

A törvény a hitelintézetek szervezete, illetve munkavállalói irányításának és ellenőrzésének nem megfelelő szervezettsége, illetve a munkafolyamatok nem megfelelő szabályozottságából eredő zavarok kiszűrése és csökkentése érdekében előírja, hogy a hitelintézetek kötelesek a kihelyezések és kötelezettségvállalások áttekinthetőségét, a kockázatok felmérésének ellenőrzését és csökkentését lehetővé tevő **belső szabályzatot (kockázatvállalási szabályzatot)** kidolgozni és alkalmazni. A belső szabályzatok kidolgozása azért is fontos, hogy a hitelintézetek képesek legyenek a hitelekhez kapcsolódó **kockázatok felmérésére**, és ehhez kapcsolódóan megfelelő **limiteket** tudjanak kidolgozni és alkalmazni működésük során. A későbbi jogviták elkerülése érdekében előírja a törvény, hogy a **kockázatvállalással járó ügyletek kizárólag írásban köthetők**, és a szóban kötött pénzügyi műveleteknél az ügyletkötést írásban vissza kell igazolni.

A hitelintézetnek a kihelyezésről történő döntés előtt meg kell győződnie a szükséges fedezetek, illetőleg biztosítékok meglétéről, valós értékéről és érvényesíthetőségéről. A döntés alapjául szolgáló iratokat az ügyletre vonatkozó szerződéshez, illetőleg a leszámított váltóhoz kell csatolni.

A hitelintézet fedezetként nem fogadhatja el

a) a saját maga által kibocsátott, tagsági jogokat megtestesítő értékpapírt (pl. saját részvény),

b) a hitelintézettel szoros kapcsolatban álló vállalkozás által kibocsátott, tagsági jogokat megtestesítő értékpapírt,

- c) a hitelintézet vagy az összevont alapú felügyelet alá tartozó hitelintézettel szoros kapcsolatban álló vállalkozás Gt.-ben meghatározott közvetlen irányítást biztosító befolyása alatt álló részvénytársaság részvényét,
- d) olyan gazdasági társaság üzletrészt vagy részvényét, amely az adósban befolyásoló részesedéssel rendelkezik, illetve, amelyikben az adósnak befolyásoló részesedése van.

Vagyis **röviden összefoglalva** a hitelintézet saját maga, illetve a vele tulajdonosi kapcsolatban álló gazdasági társaságok nem szolgálhatnak a hitelintézet kockázatvállalásának fedezetéül.

A törvény kötelezővé teszi a **hitelek utógondozását** is, vagyis a kockázatvállalást tartalmazó szerződés teljes időtartama alatt a hitelintézet rendszeresen ellenőrzi, minősíti és dokumentálja a szerződésben foglalt feltételek megvalósulását, beleértve az ügyfél pénzügyi, gazdasági helyzetének, és a biztosítékok értékének alakulását is.

Nagykockázat vállalásának korlátozása

A hatályos szabályozás a korábban nagyhitelnek nevezett nagykockázatok vállalásának feltételeit a korábbi összegszerű határértékek helyett a szavatoló tőke arányában határozza meg. **Nagykockázatnak minősül** az a kockázatvállalás, amikor egy ügyfél vagy ügyfélcsoport részére történt összes kockázatvállalás nagysága a **hitelintézet szavatoló tőkéjének tíz százalékát eléri**. A nagykockázat meghatározásánál a pénzügyi szolgáltatási tevékenység és a befektetési szolgáltatási tevékenység során vállalt kockázatokat együttesen kell figyelembe venni.

A nagykockázatok definiálása után a **törvény két limitet állapít meg**. **Egyrészt az egy ügyféllel** vagy ügyfélcsoporttal **szemben** a hitelintézet által **vállalt kockázatok** együttes, nettó értéken számított **összege nem haladhatja meg a hitelintézet szavatoló tőkéjének 25%-át**. A befektetési szolgáltatási tevékenység során vállalt kockázatokkal az egy ügyféllel szemben vállalt maximum a szavatoló tőke 25%-át meghaladó mérték túlléphető abban az esetben, ha a hitelintézet e kockázatok fedezetére jogszabályban meghatározott mértékű tőkével rendelkezik. **Másrészt** a hitelintézet által **vállalt nagykockázatok együttes összege nem lehet több, mint a hitelintézet szavatoló tőkéjének nyolcszorosa**. A bankgaranciát és bankkezességet ötvenszázalékos értéken kell figyelembe venni.

Tulajdonszerzéshez kapcsolódó kockázatvállalás korlátozása

A hitelintézet nem vállalhat kockázatot, vagyis nem nyújthat kölcsönt és nem vállalhat ahhoz kapcsolódó kötelezettséget olyan ügyletért, amelynek célja, hogy az ügyfél, a hitelintézet vagy a hitelintézettel szoros kapcsolatban álló vállalkozás által kibocsátott, tagsági jogot megtestesítő értékpapírt (pl. részvényt) vagy alárendelt kölcsöntökének minősülő értékpapírt vásároljon. Ezáltal ugyanis a hitelintézet tőkeemelésére, vagy a szavatoló tőke növelésére szolgáló pénzbefizetés nem jelent valóságos tőkeemelést a hitelintézet számára. Az ilyen tőkeemelés nem elégíti ki a tőkeemelésre vonatkozó alapelveket. Nemcsak a hitelintézet saját kibocsátású részvényének megszerzéséhez nem nyújtható kölcsön, hanem olyan vállalkozásban való részesedés megszerzéséhez sem, amelyben a hitelintézet befolyásoló részesedéssel rendelkezik.

Befektetések korlátozása

A törvény a befektetésekre külön is tartalmaz szabályokat, mivel a hitelintézetekben rejlő kockázatok pontos felmérése érdekében mindig figyelembe kell venni az adott hitelintézet befektetéseit is. A törvény más vállalkozásba való befektetésének korlátozását a vállalkozás szavatoló és jegyzett tőkéjéhez viszonyítva is megadja. E szabályok is azt hivatottak biztosítani, hogy a hitelintézetek komoly összegű befektetést csak olyan vállalkozásba tegyenek, amelyek ügyfelei kiszolgálását nem veszélyeztetik.

A Hitelintézet a szavatoló tőkéjének 15 %-át meghaladó - nettó értéken számított - közvetlen és közvetett tulajdoni hányadot megtestesítő befektetést - más pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató, Tpt. szerinti elszámoló házi tevékenységet végző szervezet, befektetési alapkezelő, tőzsde, biztosító részvénytársaság, illetve a járulékos vállalkozás kivételével - egy vállalkozásban sem szerezhethet, illetve nem tarthat birtokában.

A hitelintézet a vállalkozás jegyzett tőkéjének 51 %-át meghaladó - nettó értéken számított közvetlen és közvetett tulajdont – az előbbi kivételekkel – egy vállalkozásban sem szerezhethet, illetve nem tarthat birtokában.

A hitelintézetnek a más pénzügyi intézményen, befektetési vállalkozáson, árutőzsdei szolgáltatóon, Tpt. szerinti elszámoló házi tevékenységet végző szervezeten, befektetési alapkezelőn, tőzsdén, biztosító részvénytársaságon, illetve a járulékos vállalkozáson kívüli egyéb vállalkozásokban meglévő befolyásoló részesedéseinek teljes, nettó értéken számított összege nem haladhatja meg a szavatoló tőkéjének 60 %-át.

A befektetésre vonatkozó korlátozásoknál nem kell figyelembe venni a hitelintézet tulajdonába csak átmenetileg, a szerzés időpontjától számított legfeljebb hároméves

időtartamra, pénzügyi szolgáltatásból származó veszteségmérés céljából, illetőleg hitel-tulajdonrész csereügylet vagy felszámolás következtében került - elkülönítetten nyilvántartott és elkülönítetten kezelt, rendszeresen minősített - tulajdoni hányadokat. Nem kell figyelembe venni továbbá a kereskedési könyvben nyilvántartott tulajdoni hányadot.

Ez a szabály tulajdonképpen olyan befektetésekre vonatkozik, amelyek korábban a hitelintézetek által nyújtott hitelek biztosítékai voltak, és a hitelintézet a kintlévő követelésének behajtása céljából szerezte meg őket. Ezek **a korlátozások akkor léphetők túl**, ha a hitelintézet a túllépések összegével csökkentett szavatoló tőkével számolva is képes megfelelni a nyolcszázalékos fizetőképességi mutató fenntartására vonatkozó, valamint a szavatoló tőkéhez rendelt más korlátozó előírásnak.

Ingatlanbefektetések korlátozása

Az ingatlanbefektetések korlátozásának fő oka, hogy az ingatlan az egyik legkevésbé likvid befektetés, és az ilyen befektetések nagy száma válsághelyzetben a hitelintézetek mozgásterét jelentősen korlátozhatja. Ezért a hitelintézet összes ingatlanba történő befektetése nem haladhatja meg a szavatoló tőkéje öt százalékát.

Ez alól kivétel a közvetlen banküzemi célú ingatlanbefektetés (pl. székház, fiókok) valamint a hitelintézetnek tevékenysége során keletkezett hitel-ingatlan csereügylet, a csódtörvény alapján a hitelintézet tulajdonába került ingatlan (Cstv). 56.§ (2)), és a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) alapján megszerzett ingatlanok, amelyeket a hitelintézetnek három éven belül el kell idegenítenie.

Befektetésekre vonatkozó egyéb korlátozások

A törvény az összes befektetésre vonatkozóan külön is előír általános korlátozásokat:

- 1) A hitelintézet összes befektetése nem haladhatja meg szavatoló tőkéjének 100%-át.
- 2) A hitelintézet nem szerezhets részesedést, illetőleg nem létesíthet tagsági viszonyt olyan vállalkozásban, amelynek tartozásaiért a részesedés mértékére való tekintet nélkül a hitelintézetre tulajdonosként korlátlan felelősség hárulhat.

A befektetések számításánál nem kell figyelembe venni

a) a pénzügyi szolgáltatásból származó veszteség mérséklése, illetve elhárítása érdekében a hitelintézet tulajdonába került befektetést, ha az három évet meg nem haladóan van a hitelintézet tulajdonában, illetve birtokában,

b) a Hitelgarancia Részvénytársaságban alapítása során, illetve ezt követően az abban történt részesedésszerzést,

c) az állampapírt,

d) a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírt, valamint

e) azt a tételt, amelynek megfelelő összeget a szavatoló tőke számítása során a tőkéből levonták,

ha azt az egyéb befektetésektől elkülönítve tartják nyilván, és elkülönítve kezelik.

Eszközök minősítése és kockázati céltartalék képzés

A hitelintézeteknek rendszeresen – negyedévente - értékelni és minősíteni kell eszközeit (befektetett pénzügyi eszközeit, követeléseit, értékpapírjait, illetve pénzeszközeit és készleteit) vállalt kötelezettségeit, valamint egyéb kihelyezéseit. A hitelintézet az eszközökkel összefüggésben felmerülő hitelezési, befektetési és országgkockázatokat az eszközök után elszámolt értékvesztéssel és annak visszaírásával veszi figyelembe az eredményben, a felmerült kamat és árfolyamkockázat, valamint a mérlegen kívüli kötelezettségekhez kapcsolódó kockázat és minden egyéb kockázat fedezetére pedig kockázati céltartalékot képez.

A hitelintézeteknek a kintlévőségeik, befektetéseik, és ezek fedezeteinek minősítése és értékelése céljából adósminősítési, fedezetértékelési, kockázatvállalási, befektetési, minősítési, és céltartalék-képzési szabályzatot kell készíteniük. A hitelintézetek kintlévőségeiket, befektetéseiket, és kötelezettségeiket vagyis a tevékenységükkel együtt járó valamennyi feltárható és minősíthető hitelezési, kamat-, árfolyam-, befektetési, ország- és egyéb kockázatot különböző kategóriákba sorolják és a kockázatok fedezetére a kategóriáknak megfelelő céltartalékot képeznek. A minősítési kategóriákhoz tartozó kockázati céltartalék mértékek a következők:

Problémamentes,

Külön figyelendő: 0-10% értékvesztés képzendő, vagy céltartalék számolandó el,

Átlag alatti 11-30% értékvesztés képzendő, vagy céltartalék számolandó el,

Kétes 31-70% értékvesztés képzendő, vagy céltartalék számolandó el,

Rossz 71-100% értékvesztés képzendő, vagy céltartalék számolandó el.

Problémamentesek azok a kintlévőségek, amelyekről valószínűsíthető, hogy megtérülnek és a hitelintézetnek nem kell veszteséggel számolnia. Esetükben a törlesztés fizetési késedelme nem haladja meg a 15, illetve lakossági kölcsönök esetében a 30 napot.

A külön figyelendő kategóriába azoka kintlévőségek tartoznak, amelyekkel kapcsolatban veszteség a minősítés időpontjában még nem valószínűsíthető, de az adós az általánostól eltérő odafigyelést igényel. (A hitel természetéből, vagy az adósban rejlő okból).

Átlag alatti az a követelés, amely a szokásosnál nagyobb kockázatúnak minősül, vagy a minősítés időpontjában már bizonyos mértékű veszteség valószínűsíthető.

Kétes az a követelés, amely egyértelműen veszteséget okoz, a fizetési késedelem tartós, vagy rendszeres, és ami per tárgyát képezi.

Rossz kategóriába pedig az tartozik, amely esetében a veszteség 70%-ot meghaladja, az adós törlesztési kötelezettségének többszöri felszólítás ellenére sem tesz eleget, vagy az adós ellen felszámolási eljárás indult.

A hitelintézetek kötelesek saját érdekükben is mindent megtenni az esedékes, illetve lejárt követelése behajtására.

A hitelintézetek tevékenysége során gyakran merülnek fel olyan veszteségek, amelyek nem köthetők egyedi tételekhez, vagy előre meg nem határozhatóak. Ezért vezette be a Hpt. az általános céltartalékképzés lehetőségét a hitelintézeteknek a kockázatvállalással összefüggő, előre nem látható, illetőleg előre nem meghatározható lehetséges veszteségeinek fedezetére, amelynek mértéke a korrigált mérlegfőösszeg 1,25%-a és amelyet a kockázati céltartalékok között, elkülönítetten kell nyilvántartani. A kockázatvállalásból származó veszteség és a behajthatatlan követelés leírására először a kockázati céltartalékot, illetőleg az általános kockázati céltartalékot kell felhasználni.

A lejáratú összhang és az azonnali fizetőképesség biztosítása

A hitelintézet folyamatosan köteles biztosítani azonnali fizetőképességét (likviditását), ami tulajdonképpen azt jelenti, hogy ha az ügyfél bemegy a bankfiókba, akkor a bank az ügyfél nála nyilvántartott követelését bármikor ki tudja fizetni. A hitelintézeteknek a likviditás biztosítására vonatkozó belső szabályzatot és tervet készíteniük.

Ennek alapján egyrészt a kintlévőségeinek és kötelezettségeinek lejáratát kell összhangba hozni (vagyis forrásgyűjtését és eszközkihelyezését likviditása folyamatos fenntartása mellett köteles végezni), másrészt biztosítékokat kell teremtenie tekintetben is, hogy a saját hálózatában lévő pénzeszközök maradéktalanul felhasználásra kerüljenek, és ha nem lennének elegendők kötelezettségei teljesítésére, akkor a bankközi piacon, vagy a jegybanktól kell pótlólagos forrásokat szereznie.

A hitelintézeteknek azonban nemcsak a bank egészben, hanem fiókokra lebontva kell a likviditásukat biztosítani. Ehhez szükséges, hogy minden nap fiókonként elkészüljön a likviditási előirányzat, amely a bevételek és a kiadások, kifizetések mérlegéből áll, és megmutatja, hogy az egyes fiókoknak pénzhányuk, vagy pénzfeleslegük van-e. Ezt egy központi koordináló szerv regisztrálja és gondoskodik az egyensúly kialakításáról. Mindebből az ügyfelek csak annyit szoktak észrevenni, hogy a bankok a nagy összegű kifizetések előtt néhány nappal bejelentést kérnek az ügyfelektől, hogy a szükséges pénzmennyiséget biztosítani tudják.

A hitelintézetek összevont alapú felügyelete

Összevont alapú felügyelet alá tartozik az a hitelintézet, amelynek

- a) legalább egy hitelintézet, pénzügyi vállalkozás vagy befektetési vállalkozás leányvállalata van, vagy ilyen típusú intézményben részesedési viszonyal rendelkezik, vagy
- b) anyavállalata pénzügyi holding társaság.

Az összevont alapú felügyelet kiterjed az összevont alapú felügyelet alá tartozó hitelintézetre, és

- az a) pontja szerinti hitelintézetére, pénzügyi vállalkozására, befektetési vállalkozására és járulékos vállalkozására, amelyben ellenőrző befolyással vagy részesedési viszonyal rendelkezik,
- az b) pontja szerinti pénzügyi holding társaságra és annak olyan hitelintézetére, pénzügyi vállalkozására, befektetési vállalkozására és járulékos vállalkozására, amelyben ellenőrző befolyással vagy részesedési viszonyal rendelkezik.

Az összevont alapú felügyelet alá tartozó hitelintézet, illetőleg a pénzügyi holding társaság felelős azért, hogy az ellenőrző befolyása alatt álló vállalkozások együttesére is biztosított legyen a prudens működés, a kockázatvállalási és tőkemegfelelési előírások betartása.

Az összevont alapú felügyelet alá tartozó hitelintézet, illetőleg a pénzügyi holding társaság igazgatósága az összevont alapú felügyeletre vonatkozó előírások betartása és végrehajtása érdekében utasíthatja az ellenőrző befolyása alatt álló hitelintézet, pénzügyi vállalkozás, befektetési vállalkozás és járulékos vállalkozás igazgatóságát, amely köteles azt végrehajtani.

Az összevont alapú felügyelet alá tartozó hitelintézet igazgatósága köteles megjelölni, hogy mely ügyvezető tagja felelős az ellenőrző befolyása alatt álló hitelintézet, pénzügyi vállalkozás, befektetési vállalkozás és járulékos vállalkozás prudens működéséért.

Az összevont alapú felügyelet alá tartozó hitelintézet, az összevont felügyelete alá tartozó vállalkozásokkal együtt, összevont alapon is köteles megfelelni a nagykockázat vállalásra, a befektetésre, valamint a az ingatlanbefektetésre vonatkozóan meghatározott korlátozásnak.

Az összevont alapú felügyelet alá tartozó hitelintézetnek, az összevont felügyelet alá tartozó vállalkozások egészére, összevont alapon is legalább nyolc százalékos - külön jogszabályban meghatározott módon számított - fizetőképességi mutatót kell folyamatosan fenntartania, valamint mindenkor rendelkeznie kell a kereskedési könyvi pozíciós kockázat, partnerkockázat, nagykockázat, továbbá az engedélyezett tevékenység egészében meglévő árukockázat és devizaárfolyam kockázat fedezéséhez szükséges, összevont alapon számított szavatoló tőkével. Az összevont alapon számított szavatoló tőke számításának módját külön jogszabály határozza meg.